

Biblioteket som port til det danske samfund - vi går i gang

Biblioteket som port
til det danske samfund
- vi går i gang

Biblioteket som port til det danske samfund
- vi går i gang
Råd og vink fra Biblioteksstyrelsen • 9

Udarbejdet af:
Gitte Fangel og Inger Frydendahl

Redaktion: Vibeke Cranfield

Udgivet i 2005 af
Biblioteksstyrelsen
Nyhavn 31 E
1051 København K

Telefon: 33 73 33 73
E-post: bs@bs.dk
Hjemmeside: www.bs.dk

Layout: Stæhr Reklame og Marketing
Forside: Udsnit fra omslag på *Det globale i det lokale*
Typografi: Stone
Tryk: CS Grafisk
Oplag: 800

ISSN: 1399-5855
ISBN: 87-91554-40-3
ISBN elektronisk: 87-91554-41-1

Publikationen er tilgængelig på Biblioteksstyrelsens hjemmeside
Eftertryk tilladt med kildeangivelse

Publikationen indgår i en pakke med fire Råd og vink med hvert sit tema inden for biblioteksbetjening af etniske minoriteter samt publikationen *Det globale i det lokale – integration og biblioteker* som Biblioteksstyrelsen har udgivet i samarbejde med Statsbiblioteket

Indhold

Forord	5
Råd og vink når I starter	7
Første skridt er en kortlægning af lokalområdet	8
En god basis er godt begyndt	10
Overvej om I skal gå nye veje – påtage jer nye roller	15
Forandringsprocesser – hvad skal der til for at det lykkes	19
Fokus på integration er fokus på nye biblioteksroller	20
Juelsmindemodellen for biblioteksservice til etniske minoriteter	23
Model for et jobhjørne – Gellerup Biblioteks Jobhjørne	27
Start en lektiecafé	29
Forklaring på nogle af begreberne	30
Litteratur	31
Gode links	32

Forord

Folkebibliotekerne kan spille en afgørende rolle når flygtninge og indvandrere skal integreres i det danske samfund. Det viser erfaringerne fra de sidste tre års nationale satsning med fire regionale konsulenter for biblioteksbetjening af etniske minoriteter og kampagnen Biblioteket – en port til det danske samfund. En række biblioteker har været villige til at kaste sig ud i den nye opgave, men der er brug for at mange flere biblioteker bidrager med målrettet støtte til flygtninge og indvandreres udvikling af et aktivt medborgerskab.

Biblioteket er et kulturelt frirum som de etniske minoriteter bruger flittigt, og det har et betydeligt potentiale som læringscenter.

Denne publikation er primært rettet til de biblioteker som endnu ikke har så mange erfaringer på området, og som gerne vil i gang med en mere bevidst biblioteksbetjening af etniske minoriteter. Publikationen giver et overblik over de processer som biblioteket bør gennemgå, og de tiltag som vil være relevante og rimeligt nemme at starte med. Den formidler viden og erfaringer som de etniske konsulenter og pilotbibliotekerne har opsamlet om forandringsprocesserne, de nye bibliotekarroller og det lokale samarbejde med frivillige og kommunens øvrige aktører på området.

Konsulent i netværksområde 4, Gitte Fangel, Viborg Centralbibliotek, har indsamlet og skrevet de konkrete gode råd og vink, og de øvrige etniske konsulenter Marianne Ellert, Albertslund Bibliotek/Gentofte Bibliotekerne, Berit Sandholdt Jacobsen, Greve Bibliotek, og Bente Weisbjerg, Odense Centralbibliotek, har bidraget med fælles viden og erfaringer.

Asta Broesby-Olsen, Nordborg Kommunes Biblioteker, Sussi Lund Jensen, Herning Centralbibliotek, og Marianne Bundgaard, Juelsminde Bibliotek, har givet deres erfaringer om nye bibliotekarroller og bibliotekar Kirsten Nørgaard, Houlikær Bibliotek, har krydret publikationen med vigtige iagttagelser der sætter erfaringerne i relief.

Publikationen står også i gæld til virksomhedskonsulent Anni Kirk som har skrevet om forandringsprocesser på hjemmesiden Portentildanmark.nu, til Marianne Bundgaard som har skrevet en projektrapport der har været forlæg for afsnittet om Juelsmindemodellen samt afdelingsbibliotekar Lone Hedegaard, Gellerup Bibliotek, som har skrevet forlægget for afsnittet om Jobhjørnet.

Inger Frydendahl

Råd og vink når I starter

Når I beslutter jer for at nu skal der ydes en (ekstra) indsats i forhold til de etniske minoriteter i jeres lokalområde, er det en god idé at starte med at undersøge brugerbehov og egne ressourcer. Men inden da skal I måske overveje hvad Biblioteket – som port til det danske samfund – betyder i jeres tilfælde.

Måske får bl.a. følgende ord og begreber særlig vægt: folkeoplysning, medborger-

skab, borgerinddragelse, New Audience Development, identitetsdannelse, brobygning, streetwalking, læringscenter, empowerment, fleksibilitet, behovsstyring, brugerinvolvering, tilgængelighed, frirum, mødested, netværkssamarbejde, ABM-samarbejde, fortælling, oase, konsensus, kompetenceudvikling, personalepolitik, mangfoldighedsledelse, virksomhedsplan o.m.a.

Første skridt er en kortlægning af lokalområdet

Vi synes nok at de etniske minoriteter er flittige biblioteksbrugere, men der er mange flere 'derude' som vi aldrig har set og som slet ikke kender biblioteket og vore tilbud

(Kirsten Nørgaard, Houlkær Bibliotek)

Demografi

Undersøg befolkningssammensætningen i jeres lokalområde: befolkningstal, etnisk diversitet, aldersfordeling (hvor mange er børn og unge), sproggrupper, fordeling på boligområder, uddannelsesniveau, hvor mange er i arbejde, hvor mange er socialt udsatte. Der vil være flere muligheder for at få disse oplysninger lokalt. Måske skal I kontakte flere forvaltninger – evt. institutioner og skoler. Social-/Børn- og Ungeforvaltning/'Integrationsafdelingen'/Folkeregisteret vil være nogle bud. Hos Statsbiblioteket/Indvandrerbiblioteket (SBIB) vil I hvert år kunne få en opdateret liste over danske statsborgere med anden etnisk baggrund end dansk og ikke-danske statsborgere fordelt på nationalitet og alder.

Undersøg logistikken i kommunen: Er der afstandsproblemer som afgør hvor biblioteket må flytte sig hen?

Undersøg hvad målgruppen har af behov som biblioteket eventuelt kan hjælpe med at dække.

Vision og politik

Når I har kortlagt hvordan denne (potentielle?) brugergruppe ser ud, kan I be-

gynde at vurdere hvordan jeres bibliotek er gearet til at betjene de to-kulturelle borgere.

Vil en fokuseret betjening være et naturligt led i den vision og handlingsplan I har for biblioteksbetjening af lokalområdet - har I en formuleret vision og/eller politik? Har kommunen?

Det er som i al anden service vigtigt at I er enige om hvor I vil hen, og at ledelsen står bag. Tag en grundig snak på tværs af personalegrupper og afdelinger om hvad det er I skal i gang med. Inviter eventuelt konsulenter med kompetencer i interkulturel kommunikation, se en film, hør et foredrag, afhold en personaledag eller et fyraftensmøde.

Vigtigheden af at ledelsen bakker op, og at personalet er enige om at arbejde i samme retning, kan ikke overvurderes. "Ene gør ikke stærk"!

Samarbejdsnetværk

I vil formodentlig snart opdage at finder I gode lokale samarbejdspartnere uden for bibliotekets mure, bliver meget arbejde enklere.

Det kan være når I afholder et arrangement hvor I ønsker at kommunens to-kulturelle borgere deltager; når I synes der er blevet lidt for uroligt ved pc'erne eller i sofagruppen; når I kunne tænke jer at oprette en lektiecafé eller introduktioner til internettets utal af muligheder ... mandeklub, pige/kvindegrupper eller noget helt andet.

Find derfor ud af hvad der foregår i lokalområdet som sådan omkring det I vil beskæftige jer med. Afholdes der modersmålsundervisning nogle steder, er der oprettet mødregrupper, fædregrupper, lektiecaféer, foreninger stiftet af to-kulturelle grupper? Er der oplysningsforbund, kirker, klubber der står for kultu-

relle og samfundsdebatteerende arrangementer der tager sigte på at hjælpe integrationen på vej som I kan slå jer sammen med?

Ring og spørg, fortæl hvad I har tænkt og har gang i, opdyrk samarbejdsrelationer.

En god basis er godt begyndt

Skaf jer adgang til viden og materialer der er relevant for målgruppen

Sprogposer er et 'magisk' hjælpemiddel som er særlig velegnet til de sprogfattige, to-kulturelle børn, fordi der tales til flere sanser

(*Kirsten Nørgaard, Houlkær Bibliotek*)

Indvandrerbiblioteket udlåner depoter og enkeltlån af materialer til etniske minoriteter. Indvandrerbiblioteket opfordrer til dialog når I bestiller depoter og enkeltlån til lånerne. Hvis I spørger nærmere ind til hvad låneren præcis ønsker og skriver dette i bemærkningerne på bestillingsskemaet til Indvandrerbiblioteket, er der større chance for at låneren får det rette. På Indvandrerbibliotekets hjemmeside er der endvidere kataloger på et udvalg af sprog man kan printe ud. De er velegnede til at krydse af i – og så for låneren.

For at få et rimeligt udvalg og cirkulation af bøger og andre materialer anbefaler Indvandrerbiblioteket at I ikke bestiller depoter på under 50 bøger og gerne op til 150 eller 200 eksemplarer, afhængig af sproget. Jo mindre depot, jo hyppigere skift.

I kan låne en sprogkonsulent (i øjeblikket med følgende sprog: arabisk, tamil, persisk, bosnisk og tyrkisk) sammen med et depot og hermed få et bedre indtryk af hvad depotet indeholder – noterne i bøgerne kan kun give et overfladisk ind-

tryk af hvilken bog I står med i hånden. I kan ligeledes telefonisk kontakte en sprogkonsulent hvis kommunikation er umulig med en låner på grund af sprogvanskeligheder. På indvandrerbibliotekets hjemmeside er der grundige introduktioner til biblioteket, samlingerne, låneveje med videre på 12 sprog.

Det kan give ekstra lyst til at formidle materialerne på indvandrersprogene hvis man har lidt indsigt i klassikere og hovedlinier. Her er der hjælp at hente hos Indvandrerbibliotekets konsulenter som gerne hjælper pr. telefon eller på møder der kan rekvireres lokalt eller regionalt, se mere på www.indvandrerbiblioteket.dk

Vær opmærksom på at der i en del lande tales flere sprog.

Kontakt Indvandrerbiblioteket hvis der er tvivl om hvilket sprog låneren kan få materialer på.

Bibliotekerne har en central rolle når de nye to-kulturelle medborgere skal lære dansk. I materialesamlingerne står der sprogkurser, let-at-læse-bøger samt audio,- visuelt og digitalt baserede materialer. På Indvandrerbibliotekets hjemmeside er der en top20 liste over sprogkurser og lette bøger om det danske samfund.

Tilmeld dig den tilknyttede mailingliste, hvis du vil være opdateret om nyt på listen.

Biblioteket kan alene eller i samarbejde med f.eks. tale- og sprogkonsulenter stå for fremstilling af sprogkufferter/sprogposer, rim- og remsematerialer, multimedie-dansk mm.

Mulighederne er utallige, hvilket projektet Biblioteket – en port til det danske samfund har vist. Se derfor også Råd og vink fra Biblioteksstyrelsen om sprogstimulering og www.portentildanmark.nu.

Indkøbssamarbejde tilbydes folke- og skolebiblioteker af Indvandrerbiblioteket som foretager materialevalg, indkøb og katalogisering.

De elektroniske materialer er i større og større grad supplement til skriftlige medier.

Eksempler er Finfo.dk, kvinde.finfo.dk og avis- og tidsskriftbasen [Na&t:avis- og tidsskriftbasen](http://Na&t:avis-og-tidsskriftbasen)

- **FINFO:** En internetportal for alle med udenlandsk baggrund. Her findes oplysninger om det danske samfund og nyheder fra et stort antal lande (www.finfo.dk)
- **Kvinde.finfo.dk:** Portal med dansksproget samfundsinformation rettet mod unge kvinder med anden etnisk baggrund end dansk (www.kvinde.finfo.dk)
- **Na&t: avis- og tidsskriftbasen:** SBIB samarbejder med indvandrerbiblioteker i Norden om en avis- og tidsskriftportal til brug i materialevalget (www.indvandrerbiblioteket.dk/Aviser.htm)

Vil du gerne være opdateret om nyt på området og fra Indvandrerbiblioteket, kan du tilmelde dig Kitab Forum <http://www.indvandrerbiblioteket.dk/forum/kitab/index.htm>

Se på indretning og skiltning

Vore materialer på flygtninge- og indvandrersprogene er placeret så de kan ses udefra torvet. Blade og film på forskellige sprog bruges som blikfang
(*Kirsten Nørgaard*, Houkær Bibliotek)

Indretningen af bibliotekets fysiske rum bør gennemtænkes i forbindelse med betjening af etniske minoriteter. Det er naturligt at stille skønlitteratur på forskellige sprog sammen. Man kan overveje at placere sprogkurser, let-at-læse, film, musik, aviser, tidsskrifter og av-materialer i tilknytning hertil, men man kan også vælge at sige at de etniske minoriteter er lånere som alle andre som med venlig hjælp må lære at finde frem til relevante hylder – de etniske minoriteter bliver dermed ikke en 'særlig gruppe'.

PC'ere er det praktisk at opstille i grupper eller samlet, dermed er der skabt basis for etablering af et læringsmiljø med muligheder for lektiecafé og undervisningsforløb, og samtidig bliver eventuelle 'uromagere' meget synlige. 'Sofahjørner' kan udvikle sig til sociale mødesteder der kan blive for støjende i relation til at et bibliotek også er et sted for opgaveskrivning og informationsøgning. (Læs om denne problematik i Råd og vink publikationen *Det urolige bibliotek*, oktober 2005).

Men der er ikke én løsning. Hvert enkelt bibliotek må forholde sig til hvilken brugergruppe man har, og hvordan biblioteket skal fungere i forhold hertil.

Det vigtige er at bibliotekets personale samlet har en vision for hvordan deres bibliotek målrettes brugergruppens behov og ønsker og arbejder herfra.

Pjecen *HVAD er et bibliotek?* foreligger på dansk, engelsk, somali, tyrkisk, persisk, arabisk, urdu, bosnisk, kroatisk og serbisk. Pjecen forklarer hvad et bibliotek er, hvordan man får lånekort, regler for aflevering samt bibliotekernes tilbud til etniske minoriteter. Hent pjecerne som pdf (ca. 230 KB) på Indvandrerbibliotekets hjemmeside.

Skiltning, internetregler, bibliotekets almindelige regler og bogindstik bør være på forskellige sprog. På Indvandrerbibliotekets hjemmeside ligger tekster som kan anvendes til skilte og bogindstik samt regler for brug af internettet. Teksterne kan frit kopieres og benyttes af folkebibliotekerne. For at anvende fremmede alfabeter skal understøttelse af internationale sprogindstillinger aktiveres. Se på www.finfo.dk hvordan pc'en kan skrive komplekse sprog.

Få viden om
interkulturel kommunikation

Ofte opdager man at der er flere lighedspunkter end forskelle mellem kulturer – det er overfladen der ser meget forskellig ud (*Kirsten Nørgaard*, Houlikær Bibliotek)

Som serviceinstitution kan man bane vej for den daglige dialog med to-kulturelle

brugere ved at give personalet indsigt i hvad der opfattes som almindelig høflighed i andre kulturer, hvad er tabubelagt, hvorfor bevæger folk sig rundt i verden, hvordan mon verden kan se ud fra den andens synsvinkel?

Som individer tager vi udgangspunkt i egen kulturel forståelsesramme der bygger på normer, vaner og værdier.

Vær opmærksom på at kommunikation består af tale men også kropssprog.

Interkulturel kommunikation er det der sker når ligeværdig dialog opstår – og når begge parter bagefter er påvirket af interaktionen. Udgangspunktet er ligeværdighed, gensidig respekt, åbenhed, og at det at vi er forskellige, er et gode. Angst for det fremmede er det der understøtter fordomme. Gør som på Nørrebro – lån en fordom (ud).

Cand. psych Lars Koberg Christiansen giver følgende gode råd:

Når det i vores professionelle arbejde indgår at kommunikere interkulturelt, burde det høre med i vores faglighed at udvikle evnen til dette. Denne evne indeholder for mig at se følgende elementer:

- Vi må øge vores bevidsthed om i hvor høj grad vi sædvanligvis kommunikerer indforstået. Det viser sig både i ordvalg, i udtryksmåder, i jargon. Vi benytter ofte ubevidst en udtryksmåde som forudsætter at modtageren befinder sig i det samme univers, og vi gør os ikke nok umage med at checke at det vi siger, bliver forstået i den rigtige ånd

- Vi må forsøge at skabe os et indtryk af de forventninger vore brugere har til os, og sætte dem op over for de forventninger vi har til os selv. Finde ud af hvor der er overlap og hvor der er konflikt. Og gøre op med os selv om der er områder hvor vi er parate til at imødekomme 'fremmede' forventninger
- Jo dårligere funderet den anden er i vores sprog, og jo mere fremmed han er for den 'institutionelle' eller 'professionelle' verden som vi repræsenterer, jo mere må vi forsøge at udtrykke os enkelt og klart og tydeliggøre vores rolle og kompetence
- Gennem de ovenfor nævnte bestræbelser vil vi give et signal om at vi er ude på at opnå forståelse og kontakt og dermed højst sandsynligt vække den samme motivation hos modtageren. Se artiklen i sin helhed på www.portentildanmark.nu
- Hvilken sproglig, uddannelsesmæssig, social og kulturel baggrund gruppen har med sig
- Hvorfor det er vigtigt med en introduktion til biblioteket, og hvad det basalt er vigtigst at formidle.

Med andre ord, begrænsning og fokus på det der er af primær relevans, er vigtigt, og fortæl så dét på en enkel måde.

Alt efter hvor godt dansk gruppen taler, skal det overvejes om tolk/tolke er nødvendigt.

Brug under introduktionen korte og lette ord, gentag, giv dig god tid, se på ansigterne om nogen måske lige skal have andre ord på – tænk på at de fleste af dem der deltager, har svært ved dansk og måske aldrig har været i et bibliotek før.

Gør besøget rart, få en dialog i gang. Det vigtigste er måske at biblioteket opleves som et sted man har lyst at vende tilbage til. Hvis der var noget man ikke fik helt med, så er der heldigvis mange flinke ansatte man kan spørge.

Fortæl hvordan et dansk bibliotek fungerer og uddel eventuelt folderen *Hvad er et bibliotek*. Fremhæv at biblioteket er for alle og er gratis, forklar om bøder for at aflevere for sent – demonstrer hvordan man bliver låner.

Gå gennem bibliotekets publikumsafdelinger – præsenter eventuelt personale i de enkelte afdelinger.

Gå i voksenafdelingen omkring hylder med litteratur, aviser og tidsskrifter på

Fortæl de nye borgere om bibliotekets muligheder – biblioteksintroduktion

Områdets sundhedsplejerske har åbent hus for de to-kulturelle mødre på biblioteket én gang om ugen. Kvinderne får i den forbindelse en kort introduktion til bibliotekets tilbud der tager udgangspunkt i deres aktuelle behov. Det vigtigste er faktisk at de føler sig velkomne så de kommer igen – resten fortæller vi efterhånden
(Kirsten Nørgaard, Houlkær Bibliotek)

Ved den første biblioteksintroduktion for nye to-kulturelle borgere er det vigtigt at tage udgangspunkt i:

sprog som gruppen taler og læser. Tag dvd, video, let-at-læse, lydbøger, cd-rom og sprogundervisningsmaterialer ud af hylden. Og glem alle andre materialer.

FINFO skal selvfølgelig nævnes og demonstreres (eventuelt på en opfølgende biblioteksintroduktion). Ligeledes kvinde.info.

Gør meget ud af børneafdelingen med billedordbøger og flersprogede bøger. Musik, dvd, video og muligheden for en hyggestund mellem forældre og barn. Musik fra hjemlandet er ligeledes vældig interessant.

Gå eventuelt omkring opslagstavlen med arrangementer og pjecerne fra offentlige institutioner.

Se om det spørgeskema eller den brugerprofil der er udarbejdet af Odense Centralbibliotek, kan bruges på dit bibliotek. Det hedder Kommunikationskema og findes på www.etniskekon.sulenter.dk under biblioteksorientering i idébanken.

Overvej, om I skal gå nye veje – påtage jer nye roller

Professionalisme er vigtig, men i forhold til disse sårbare brugere er et smil og en engageret og imødekommende holdning også at være professionel. Man føler sig særligt velkommen, hvis personalet kan huske ens navn og giver sig tid til lidt småsnak

(Kirsten Nørgaard, Houkær Bibliotek)

På stadig flere folkebiblioteker suppleres den traditionelle litteraturformidling af nye rådgivnings- og læringstilbud.

Bibliotekerne kan i forhold til nye medborgere bidrage med formidling af sprogstimulerende materialer og materialer til indsigt i det danske samfund.

Men de kan også påtage sig rollen som læringscenter, rådgivningscenter, medborgerstøtte eller sprogudvikler, blive kulturbrobyggere, tutorer til det danske samfunds opbygning og bindeled til uddannelse og arbejdsmarked med jobhjørner og borgerservice.

Når man står over for mennesker der har svært ved sproget og ingen kulturel baggrund har for at forstå hvordan ting sker og hænger sammen i Danmark, skal der i nogle situationer tænkes i helt nye og anderledes formidlingsformer.

Opgaven bliver at udvikle ydelser, pakker af tilbud eller regulære programmer.

De kan startes i det små som projekter.

I relation til etniske minoriteter kan vi f.eks. forestille os pakker af tiltag og enkeltstående ydelser der retter sig imod

- udvikling af aktivt medborgerskab via generel samfunds- og kulturinformation (f.eks. projektet *Vi læser avisen sammen* – www.portentildanmark.nu under erfaringsbank),
- kompetenceudvikling generelt i forhold til det danske sprog eller specifikt i forhold til fag og uddannelse (f.eks. lektiehjælp)
- aktiv integrationshjælp og rådgivning, f.eks. i form af hjælp til jobansøgninger, mentorordninger og konkrete møder med dansk kultur (f.eks. Jobhjørnet)
- støtte til personlig udvikling, f.eks. med materialer der styrker kendskabet til egen etnisk baggrund og forholdet til andre kulturer (f.eks. tværkulturelt mødested med tværkulturelle kunstnere. Se www.bazart.dk og www.etniskekonsulenter.dk/kunstnere.htm).

Få ideer og hjælp til udvikling af nye integrationsydelser på www.portentildanmark.dk, www.etniskekonsulenter.dk og www.forbindelser.dk.

Se i øvrigt mulighederne for at søge støtte på udviklingspuljens hjemmeside www.bs.dk og Integrationsministeriets hjemmeside www.inm.dk

Kompetencerne hos personalet må tilpasses de nye roller, og vi må spørge os selv om

- personlige, kreative og pædagogiske evner i højere grad bliver betydningsfulde?
- hvordan bibliotekerne bliver ved med at udvikle sig som kulturelle frirum og mødesteder/fora for debat og dialog?
- personalegruppen skal sammensættes langt bredere og ikke primært af HK'ere og bibliotekarer?
- to-kulturelle medarbejdere kan styrke biblioteket (ud over de faglige kompetencer) i kraft af sproglige og kulturelle ressourcer?
- hvordan aktiviteten videreføres efter projektperioden med de ressourcer biblioteket kan råde over?

Brug personalets

faglige og personlige ressourcer

Til al god service hører lydhørhed i forhold til den enkelte brugers individuelle ønsker og behov. Dette gælder også med hensyn til etniske minoriteter. Man kommer langt med vilje til kommunikation og stor venlig nysgerrighed. Et spørgsmål stillet i interesse til hvorfor et andet menneske reagerer som det gør, vil altid blive opfattet positivt. Måske bunder reaktionen i en kulturel forståelsesramme. I det personlige møde mellem mennesker opstår dialog på tværs af kulturer.

At personalet har en faglig viden i forhold til demografi, materialer og interkulturel kommunikation er vigtigt, men individuelle kvalifikationer som empati, rummelighed, nysgerrighed og mod til

at gå ind i situationer der er problematiske, er lige så nødvendige at få i spil.

Det kan give god fælles ballast hvis hele personalet deltager i en grundlæggende introduktion til diversiteten i takt og tone blandt de etniske minoritetsgrupper der er bosiddende i lokalområdet. Det kan være i form af kurser, møder og foredrag – altid med rigelig tid til at få snakket igennem hvordan den enkelte og 'huset' opfatter og vil handle i forhold til det man har hørt.

Et levende bibliotek er i stadig udvikling og forandring. Derfor er I inde i en løbende proces. Det indledende møde, foredrag, eller hvad I vælger, skal følges op af flere foredrag, mere debat, og side-mandsoplæring. I kan jo også læse en bog eller to sammen - se forslag bagerst i hæftet.

Hvis man som bibliotek ser personalets forskellighed som ressource, vil også en etnisk mangfoldighed i personalegruppen være en styrke og have god signalværdi. Ansæt f.eks. projektmedarbejdere eller en uromedarbejder med en anden etnisk baggrund end dansk, eller unge med to-kulturel baggrund til at sætte bøger op, til at vise rundt på biblioteket på eget sprog eller undervise i brug af internettet.

Tag kontakt til brugerne

Vi har stor fordel af kontakt til en gruppe ressourcestærke kvinder og piger der fungerer som ambassadører for biblioteket i deres bagland - kvinderne er ofte nøglen til hele familien

(Kirsten Nørgaard, Houlkær Bibliotek)

Betegnelsen 'etniske minoriteter i Danmark' spænder over en meget bredt kulturelt og socialt sammensat gruppe. Nogle kommer til Danmark næsten uden skolebaggrund og er analfabeter – nogle har lange uddannelser med i bagagen. Nogle er flygtninge på grund af krig og politisk forfølgelse, har måske oplevet tortur og har store traumatiske oplevelser med sig. Nogle kommer fra mindre udviklede landbrugsamfund, nogle fra højteknologiske samfund og jobs. Andre er indvandret for at skabe et bedre liv for deres børn og sig selv.

Nogle kommer fra lande og kulturer der ligner Danmark i meget høj grad, andre fra steder vi umiddelbart ser som meget fremmedartede. Der er derfor mange forhold der skal tages i betragtning når der skal gøres forsøg på at opnå generel kontakt med brugerne.

Henvendelse til de etniske minoriteters egne foreninger kan være en god indgangsvinkel til kontakt, men pas på at det er foreninger der nyder bred respekt i indvandrerguppen. Find en person her der er respekteret, har indflydelse og er interesseret i at indgå i dialog med biblioteket. Hvis denne kontaktperson samtidig er parat til at yde en personlig arbejdsindsats for kommunikation på tværs af kulturer, er der virkelig åbnet nogle muligheder.

Men vær i særlig grad opmærksom på at skabe kontakt til to-kulturelle biblioteksbrugere der har overskud og gerne vil 'bruges'. Medlemmer af Integrationsråd, integrationskonsulenter, to-kulturelle i

foreningslivet kan være væsentlige kontakter. Fungér som lobbyister og søg efter personer der kan fungere som gode rollemodeller og ambassadører.

Opsøg samarbejdspartnere i lokalområdet - dan netværk

Dette er en opgave vi ikke kan løse tilfredsstillende alene. Vi har brug for hinanden i netværket, for det er de samme mennesker som vi beskæftiger os med, og vi supplerer hinandens viden og kompetencer

(Kirsten Nørgaard, Houlkær Bibliotek)

Som i alle sammenhænge hvor det drejer sig om at løfte store opgaver og måske ændre retning og holdning, gør det arbejdet lettere at løfte i flok.

Mennesker har forskellige ressourcer menneskeligt og fagligt. Gør brug af det. Viden om hvad der rører sig, bliver tilgængelig i en bredere kreds via netværk - der opstår kontakt og viden på tværs af institutioner og forvaltninger. Man kan støtte og hjælpe hinanden. Netværk skaber broer.

Netværk skabes ved at være åben og nysgerrig over for nye og anderledes samarbejdsmuligheder. Hvis du har brug for en faglig vinkel eller personlige ressourcer du ikke selv er i besiddelse af, så vær bevidst om det og kontakt den der har.

Som du søger hjælp, skal du også være villig til at stå til rådighed for andre med råd og råd.

Netværk er mange ting. Netværk kan være midlertidige og opstå omkring helt afgrænsede, temabaserede opgaver som afsluttes inden for en kortere periode,

men kan også være af mere vedvarende karakter (mere personligt knyttet?) og i stadig udvikling. Der er som nævnt 'tema-netværk', men også problem-, projekt- og politiske netværk.

Det er en god idé at gå sammen med andre i lokalområdet om f.eks.:

- arrangementer og temamøder
- tolkning
- 'uro' på biblioteket
- udvikling og gennemførelse af projekter.

Bud på potentielle, lokale samarbejdspartnere er:

- lærere, pædagoger, sundhedsplejersker, ansatte i ungdomsskoler og -klubber, uddannelses- og erhvervsvejledere, medarbejdere i kvarterløftsprojekter
- foreninger bredt (glem ikke de etniske minoriteters foreninger), frivilligrupper, lokale ressourcpersoner, brugere
- medborgerhuse, beboerrådgivere, integrationsråd, klubber, kirker, oplysningsforbund,
- kommunens integrationskonsulenter, SSP-medarbejdere, børnekulturkonsulenter, sprogcentre, andre forvaltninger i kommunen, museer og arkiver, tale- og sprogkonsulenter
- handlende
- nyhedsmedier
- projekter og andre biblioteker.

Tænk i markedsføring

At se tekst på ens eget sprog i et andet land virker som et stærkt blikfang og skaber umiddelbar interesse. Vi har store forventninger til vores kommende busreklamer

(Kirsten Nørgaard, Houlkær Bibliotek)

Bibliotekerne benytter sig traditionelt meget af skriftlig kommunikation, når de vil gøre opmærksom på bibliotekets mange tilbud og muligheder. Det er ikke altid en god idé hvis man vil nå ud til de etniske minoriteter, både fordi der i denne målgruppe er en del svage læsere, men også fordi en overvejende del ikke søger information og nyheder gennem de lokale aviser.

Tænk derfor snarere i:

- lokal radio og tv
- busreklamer
- opslag og snak hos de lokale butikker der drives af to-kulturelle
- personlig kontakt til foreninger som har mange to-kulturelle medlemmer
- streetwalking – videreformidling gennem lærere, pædagoger, sundhedsplejersker, integrationskontor, sprogcentre, frivilligrupper, boligrådgivere.

Hver gang I tænker i projekter eller arrangementer og markedsføring heraf, skal I gøre op med jer selv om det drejer sig om tiltag 'for', 'om', 'af' og/eller 'med' jeres to-kulturelle medborgere. Det har betydning for jeres gennemførelse af tiltag, men samtidig også for jeres markedsføring.

I forbindelse med skriftlig information er det en dyd at gøre det enkelt og fatte sig i korthed.

Overvej altid om det kan være en god idé at oversætte til de sprog der tales lokalt blandt de etniske minoriteter.

Men primær markedsføring foregår fra mund til mund.

Forandringsprocesser

– hvad skal der til for at det lykkes

Som udgangspunkt er det meget vigtigt at få et fælles billede af den ønskede tilstand, en fælles vision – et udgangspunkt som måske burde være en selvfølge, men erfaringerne viser at der ofte bruges alt for lidt tid og energi på at skabe denne fælles ønskede tilstand. Det påpeger virksomhedskonsulent Anni Kirk i en artikel der kan læses i sin helhed på www.portentildanmark.nu.

I stedet kaster man sig ud i projektet i den tro at alle ved hvad der skal ske, og hvor de skal hen - for på et senere tidspunkt at finde ud af at det langt fra var tilfældet, at der var store og afgørende forskelle i opfattelsen af målet hos forskellige personer der var involveret i det samme projekt eller den samme forandringsproces.

Den tid der bruges på at skabe fælles vision og mål, er godt givet ud og kan i sidste ende betyde forskellen på succes og fiasko. Anni Kirk anbefaler at man sætter fokus på denne indledende fase ved at arbejde med nogle af de grundlæggende udfordringer som er til stede i ethvert forandringsprojekt, stort eller lille. Det drejer sig om følgende:

- At få et fælles billede af hvor vi skal hen – visionen
- At skabe overblik for alle involverede
- At skabe motivation og fremdrift

- At lære hinanden at kende og respektere forskellige måder at arbejde på. Det handler bl.a. om forskellige tænkestile, det faktum at vi motiveres af forskellige ting, at vi har forskelligt detaljeringsniveau og forskellige læringsstrategier
- At tegne retning for handlinger og aktiviteter hvilket vil hjælpe med at holde deltagerne på sporet i hverdagen
- At få præciseret roller og ansvarsområder
- At afklare hvilke ressourcer vi har, og om der er brug for flere ressourcer
- At få defineret de værdier der skal kendetegne processen.

For langt de fleste mennesker er det vanskeligste i forandringsprocesser ikke det nye der skal ske – det er usikkerheden i overgangen mellem det nye og det gamle. Derfor er involvering og inddragelse på et tidligt tidspunkt i processen ofte afgørende for deltageres motivation, og det er vigtigt at det sker på en gennemtænkt og struktureret måde som kan være med til at skabe overblik for alle parter over deres rolle i processen.

Alt for mange forandringsprocesser og projekter mislykkes, kører af sporet eller løber bare ud i sandet hvis man ikke tager behørigt hensyn til dette.

Fokus på integration er fokus på nye biblioteksroller

Det der først og fremmest kan være med til at give bibliotekerne en nøglerolle som port til det danske samfund, er et modelskifte i biblioteksbetjeningen der overskrider de traditionelle grænser for hvad biblioteket kan og bør gøre.

Det kan sammenfattes i det rolleskifte der ligger i at bibliotekaren i højere grad bliver konsulent for brugeren, aktivt forholder sig, rådgiver på et grundlag hvor det er den personlige profil der er udgangspunktet. Biblioteket bliver mere fokuseret på borgeren end på sig selv som institution. Det tværsektorielle netværkssamarbejde bliver et middel til større effektivitet i borgerbetjeningen.

En række biblioteker har i et par år arbejdet med nye roller og integration af etniske minoriteter bl.a. gennem kampagnen Biblioteket – en port til det danske samfund. Her er et par af de mange relevante erfaringer med rolleskift og nye samarbejdspartnere.

Biblioteksambassadørerne

Asta Broesby-Olsen, Nordborg Kommunes Biblioteker:

“For – med – om” er blevet nøglebegreber i tilgangen til nye (og eksisterende målgrupper) – især med. Og det har været givtigt i form at et netværk af forskellige kontaktpersoner hvor kontakten kan bruges af begge parter. Det betyder i

praksis at kontaktpersonen har indflydelse og medansvar for ‘produktet’. Det betyder at man skal ud af bibliotekets trygge rammer og være medaktør på udebane. Samarbejdspartnerne er en arabisk kvinde, en kosovo-albansk kvinde, en beboerrådgiver, kommunale medarbejdere samt frivillige. Det er mit skøn at der er store potentialer i at udbygge de muligheder der ligger i disse partnerskaber, ikke mindst i de frivillige, men at det kræver en forandringsparathed hos alle parter og udvikling af nye spilleregler for samarbejder.

Samtidig er der en stor og påkrævet formidlingsopgave: at give samarbejdspartnerne et vedkommende og aktuelt billede af bibliotekets muligheder. Aktiv, tilpasset biblioteksorientering skal om ikke erstatte så supplere vores generelle almenne, brede orientering til befolkningen om bibliotekets fortræffeligheder.

Nordborg Kommunes Biblioteker har igennem 1 1/2 års tid haft fokus på integration. Det har medført bevidstgørelse om hvad bibliotekets rolle er, bør være og kan være, dels i relation til målgruppen nydanskere, dels andre målgrupper, f. eks de personer der i det daglige arbejder med flygtninge og indvandrere.

‘Biblioteksambassadørerne’ er et samarbejdsprojekt mellem bibliotekerne i Sønderborg og Nordborg, hvor den primære målgruppe er personer der i deres dagli-

ge virke har med flygtninge og indvandrere at gøre. Gennem målrettet biblioteksorientering er det hensigten at medvirke til at bibliotekernes tilbud tænkes ind i indsatsen over for nydanskerne. Interviews med nøglepersoner for målgruppen var baggrunden for udarbejdelsen af et standardprogram for biblioteksorienteringen som også er hovedindholdet i den pjece der udleveres til ambassadørerne. Den mundtlige orientering tilpasses i hvert enkelt tilfælde til delmålgrupperne – f.eks. integrationsmedarbejdere, tosproglslærere, sundhedsplejersker, daginstitutionspersonale, Dansk Flygtningehjælp.

Asta Broesby-Olsen fremhæver at processen i både dette projekt og i projektet 'Biblioteksharmonikaen' har været lærerig på flere måder. "Det har givet større viden om målgruppen ny-danskere, om temaer relateret til målgruppen, samt om bibliotekets mange muligheder for at medvirke til integration. Bevidstgørelse om især formidlingsformer, om de mangeartede samarbejdspartnere der eksisterer og om videndeling på kryds og tværs."

Pigeklub og småbørnsmødre
i børnebiblioteket

Sussi Lund Jensen,

Herning Centralbibliotek:

Vi er blevet udfordret som bibliotekarer i hele processen. Dels har vi skullet opdyrke 'nyt land' og finde nye samarbejdspartnere, dels har vi skullet påtage os andre roller i forbindelse med selve arrangementerne (for piger) - og også på vag-

terne når pigerne begyndte at blive for kammeratlige, og vi skulle sætte grænser vi ikke var vant til. At skulle forholde sig til 'fiaskoer' og ingen fremmøde og prøve at vende det til noget positivt, var også en helt ny situation for os. Vi fortsætter arbejdet i lidt mindre målestok - og ligegyldigt hvordan vi fortsætter, så har de erfaringer og oplevelser vi har fået gennem arbejdet med de tosprogede piger og de forskellige ressourcpersoner, givet os et mere nuanceret syn på integrationsarbejdet. Det er noget vi også kan tage med os i vores daglige arbejde.

Herning fik 15.000 kr. fra konsulentens regionale medfinansiering til at lave dels en kaffeklub for indvandrerpiger mellem 14 og 18 år, dels temaformiddage for tyrkiske småbørnsmødre. Kaffeklubben indeholdt, foruden hygge og kage, diskussioner om bl.a. uddannelse, fester på skolen, flytte hjemmefra og sundhed. Temadagene skulle bestå af musikalske aktiviteter for børn og voksne samt oplæg for mødre om sprogstimulering og børns udvikling og trivsel. For at finde ud af hvordan disse grupper skulle gribes an, tog biblioteket kontakt til integrationsafsnittet i kommunen og fik mange gode råd.

"Vi var således fulde af mod og meget engagerede da vi begyndte at planlægge de første arrangementer", fortæller Sussi Lund Jensen. "Modet sank ikke, for vi blev meget positivt modtaget ligegyldigt hvor vi henvendte os og havde snart kontakt med sundhedsplejen, musikskolen, tale-/læsekonsulenten, studerende

og andre ressourcepersoner. Kontakter og samarbejder der var nye både for dem og os.

Stadig var vi ved godt mod da det første pigeforum blev en succes med ca. 10 deltagende piger og livlig snak - og os som bibliotekarer i en helt ny rolle hvor vi både skulle udlevere os selv, men også fik en dybere indsigt i pigernes verden.

Modet sank først da vi to gange i træk stod klar med to musyklærere fra musikskolen og hhv. en sundhedsplejerske og tale-/læsekonsulenten og ventede på de tyrkiske kvinder og deres børn - og der så ingen kom! Vi ved nu hvad vi skulle have taget højde for, og vi har tænkt os at tage ved lære af fejlene.”

To om sproget

Marianne Bundgaard, Juelsminde bibliotek:

Det har været en let og inspirerende rolle at arbejde tæt sammen med tre pæda-

goger i et sprogteam. Det nye i projektet var en fælles uddannelse og læring undervejs som vi har været lige engagerede i og derfor vil fortsætte med som noget helt nødvendigt i arbejdet med sprogstimulering.

I samarbejdet med frivillige har jeg mødt en anderledes organisationskultur. Frivillighedsgruppen i Juelsminde består af meget forskellige mennesker. De udfører et medmenneskeligt arbejde som beriger både brugerne og dem selv. Gruppen er ikke tilknyttet en bestemt organisation. Man mødes i private hjem, og kommunikationen er overvejende mundtlig. Tiden mellem plan og handling er kort. Bibliotekarens rolle i forhold til frivillige har været at formidle bibliotekets tilbud og vise nye udviklingsmuligheder.

Når biblioteket/bibliotekaren er med i forskellige sammenhænge opfattes det som et kvalitetsstempel.

Aktiviteterne i Juelsminde beskrives i næste afsnit.

Juelsmindemodellen for biblioteksservice til etniske minoriteter

Juelsminde bibliotek har i perioden august 2004 - juni 2005 arbejdet med projektet 'To om sproget'. Det har resulteret i en konkret model for opstart af biblioteksservice for kommunens tosprogede indbyggere. En række af de modelaktiviteter som har vist sig bæredygtige i andre biblioteker, har indgået i projektet såsom sprogstimulering, samarbejde med sprogcenter og samarbejde med frivillige. Der er også en variant af lektiehjælp.

Modellen beskrives ved hjælp af bearbejdede uddrag af Marianne Bundgaards projektrapport.

Projektets resultater er oprettelse af et sprogteam på småbørnsområdet, en bedre tilknytning til integrationsarbejdet på både det frivillige og det kommunale område – samt en fornyet materialesamling med bl.a. sprogkurser, let dansk og sprogkufferter. Projektarbejdet har dannet grundlag for formulering af følgende model for Juelsminde bibliotek for biblioteksbetjening af etniske minoriteter:

- At inkludere målgruppen på lige fod med det øvrige publikum på biblioteket
- At møde tosprogede hvor de er: i børnehaven, lektiegruppe, café eller sprogcenter
- At præsentere bibliotekstilbuddet igen og igen over for tosprogede og alle som arbejder med integration

- At holde materialesamlingen, og formidlingen af den, levende
- At spille en aktiv faglig rolle i det kommunale integrationsarbejde
- At samarbejde med nøglepersoner på integrationsområdet, både frivillige og professionelle
- At hente inspiration i faglige netværk ved etniske konsulenter, Statsbiblioteket med flere
- At deltage i og formidle Finfo lokalt
- At udvikle brobyggerrollen
- At formulere et lokalt idékatalog.

Spørgsmål fra en journalist: Hvorfor kan flygtninge og indvandrere ikke bare komme ned på biblioteket ?

Svar: Brugerne kender ikke altid bibliotekstilbuddet fra deres hjemlande – derfor tager bibliotekaren det første skridt. Ud til børnehaven, sprogcentret og de lokale integrationsaktiviteter for at præsentere bibliotekets tilbud og sig selv som en fagperson man kan spørge til råds. På landet er infrastrukturen en ekstra barriere – også derfor er opsøgende service en nødvendig metode.

Basis

Materialesamlingen er suppleret med nye sprogkurser, ordbøger, billedordbøger, lette danske fagbøger samt fag- og skønlitterære titler der omhandler de etniske minoriteters hjemlande, kultur og særlige vilkår i Danmark. Samlingen er

flyttet til et bedre og mere synligt område i biblioteket, og der er lavet materialearbejder til bl.a. de frivillige lektiehjælpere. Biblioteket har inddateret lokal information på Finfo i samarbejde med nabokommunen.

Etablering af sprogteam

Biblioteket tog initiativ til at etablere en arbejdsgruppe med en daginstitutionsleder, en pædagog, en sprogpædagog og projektlederen fra biblioteket. Interessen blev skabt via bibliotekets oplæg på et møde for daginstitutionslederne i kommunen. Sprogteamet har planlagt et legestueforløb og indkøbt materialer til 10 sprogkufferter. Sprogteamet har også båret vej for en bedre indsigt i og tilknytning til det kommunale integrationsarbejde.

Pædagoger og børn deltager i fælles sproglegestuer

Målet for sproglegestuerne var at give børnene lyst til at synge, lege, finde på, snakke og deltage, at give de voksne enkle metoder til at arbejde videre med idéerne, at give forældrene mulighed for at opleve deres børn i legestuen, at give børn og forældre mulighed for at bruge og opleve bibliotekets tilbud, og at skabe fællesskaber mellem danske og tosprogede børn.

Tre ud af fire børnehaver deltog i legestuerne. Børnenes familiebaggrunde er fortrinsvis albanske, bosniske, irakiske, og vietnamesiske. For ikke at udskille de tosprogede børn fik alle mulighed for at invitere en dansk ven med fra børnehaven. Derved opnås større integration.

Legestuen bestod af tre gentagne arrangementer med dramalege med teatergruppen Ratatas. Forældrene blev inviteret med til den sidste legestue. Pædagogerne fik ekstra tid sammen med teatergruppen for at få instruktion i metoderne til 'Leg med sangen'. Børn og pædagoger brugte metoderne f.eks. i bussen på vej hjem fra legestuen eller i børnehavens morgensamling. Pædagogerne var aktive medspillere i hele forløbet.

Enkelte forældre var betænkelige ved deres børns deltagelse. Men pædagogerne påtog sig opgaven med at formidle legestuen på en positiv måde. Familiernes opbakning til den sidste legestue var stor, tæt på 100%. Det skyldes det helt konkrete tilbud på biblioteket, og at alle formidlede arrangementet særdeles godt. Flere forældre tog sig tid til at finde materialer på biblioteket efter legestuen.

Perspektiver

Børnehaverne ønsker at biblioteket fortsat kan være det sted hvor tosprogede børn og pædagoger mødes, og sprogteamet forbereder flere programmer.

Sprogkufferter - metode

Sprogteamet besluttede at producere kufferterne selv frem for at købe dem færdige.

Principper for indhold blev nedskrevet, bl.a. at det var o.k. at lave pige- og drengekufferter. At der gerne måtte være noget sjovt. At mindst én kuffert skulle være med arabisk indhold.

At alle kufferter også skulle have smukke 'poser' til f.eks. kimsleg. Efter en brainstorm fik pædagogerne hver et råd-

hedsbeløb på 1.000 kr. til indkøb. Denne proces gav større ejerskab til kufferterne. Der blev produceret en professionel folder og plakater til inspiration for alle brugere.

Perspektiver:

Kufferterne bruges bl.a. ved legestueaktiviteter på biblioteket. Sprogpedagogen kender kufferterne 'indefra' og formidler videre til pædagogerne i børnehaverne. De bliver også markedsført i nabokommunen.

Læs mere om sprogkufferter og sprogstimulering i Biblioteksstyrelsens Råd og vink publikation *Sprogstimulering*.

Samarbejde med frivillige
– lektiehjælp og integrationscafé

Samarbejdet havde oprindelig som mål at give frivillige lektiehjælpere bedre indsigt i bibliotekets materialer og få lettere ved at benytte og formidle dem til tosprogede. Dette er bl.a. sket via supplerende og synliggørelse af materialerne i dialog med de frivillige.

I projektperioden har bibliotekarens rolle på frivillighedsområdet ændret karakter fra materialeformidler til brobygger mellem det offentlige og frivillige, bl.a. via tilbud på Frivillighedscentralens integrationsdag (sproglegestue, hiphop dans og minibibliotek) og samarbejde med lektiehjælperne om ansøgning til amtet. Bibliotekaren er med til frivillighedsgruppens møder og aktiviteter.

Fra begge sider opfattes samarbejdet, der er baseret på et interessefællesskab, som

betydningsfuldt. Vi har meget forskellige arbejdsmetoder og lærer af hinanden undervejs.

Hvad lykkedes ikke?

Finfo/internetkursus på biblioteket for indvandrere og lektiehjælpere blev aflyst pga. for få interesserede. Det burde være afholdt på sprogskolen i stedet.

Perspektiver:

Fællesarrangementer i Frivillighedscentralens integrationscafé da biblioteket ikke p.t. har disponible mødelokaler. Brugere er i forvejen på den ugentlige café, og det vil være oplagt at afprøve sådanne arrangementer, evt. suppleret med bogbilservice. Der er også behov for kulturtilbud til børnelektiegruppen.

Sprogcenter: Kursister og lærere

Målet for aktiviteten er at støtte sprogcentrets virksomhed bedst muligt, at gøre kursisterne til mere selvhjulpne brugere og at inspirere kursisterne til at benytte lokale fritidstilbud.

Sprogcentret bliver betjent med et besøg hver 14. dag. Biblioteket kender kursisternes modersmål fra klasselister og kan derfor sammensætte bogbilens udenlandske materialer.

Kursisterne er blevet biblioteksvante, de bestiller og afhenter materialer, og de fleste er parate til at benytte deres lokale bibliotek efter opholdet på sprogcentret. Især for kvinderne er den direkte formidling i bogbilen en vigtig forberedelse til senere biblioteksbenyttelse andre steder. Bibliotekerne i Hedensted og Juelsminde planlagde i fællesskab et H.C. Andersen arrangement på sprogcentret, hvor alle

kursister fik en eventyrbog fra Det Kongelige Bibliotek på modersmålet. Vi sang H.C. Andersens sange, viste maleri- og dukkeudstilling og havde en professionel fortæller/bibliotekar på besøg. Det var et vellykket arrangement med meget lydhøre deltagere som med glæde modtog eventyrbogen.

Citat fra en socialrådgiver: "I kan en masse ting som jeg ikke tænker på til dagligt, så det er super for mig at komme lidt tættere på jer."

Sådan lyder reaktionen på bibliotekets aktive indsats fra kolleger i kommunen som arbejder med integration. Derfor må bibliotekaren blive på banen og få flere professionelle til at kende bibliotekstilbuddet. Det er ikke en selvfølge for socialrådgiveren at henvise til biblioteket, så hun skal ha' en aha-oplevelse først."

Projektets organisering, ressourcer, PR og evaluering

En bibliotekar har fungeret som projektleder med fem rådighedstimer om ugen i 46 uger fordelt på to år. Sprogteamet har fungeret som styregruppe på småbørnsområdet.

På det biblioteksfaglige område har der været samarbejdet med Hedensted bibliotek hvilket har givet en stor støtte.

Projektet har kostet 75.000 kr. En del projekttid er gået til eksterne møder. Projektleder har haft god brug af intern logbog over projektrelateret arbejde.

Styring af projektregnskab og registrering af nye materialer har krævet ekstra ressourcer af biblioteksassistenterne/biblioteket. Ligesom projektet i mindre omfang har 'forstyrret' den almindelige biblioteksdrift.

Den lokale presse har skrevet meget lidt om projektet - og desværre svigtet dækning af f.eks. legestuearrangementerne. Mere holdbar end avisomtale er den PR biblioteket har fået som engageret medspiller.

I projektperioden har en regionskonsulent fra Dansk Flygtningehjælp været konsulent og evaluator for projektet. Projektleder har haft stort udbytte af at kunne gennemdrøfte problemstillinger og muligheder med en fagperson uden for kommunen. Biblioteket kan med fordel, også i andre projekter, bruge eksterne konsulenter.

Samarbejdet i sprogteamet og med Ny Hedensted bibliotekerne fortsætter tillige med bogbilservice for tosprogede. Med tre kernefunktioner, nye samarbejdspartnere og flere projektkompetencer er biblioteket godt rustet til at fortsætte indsatsen.

Model for et jobhjørne

- Gellerup Biblioteks Jobhjørne

Et jobhjørne er et uformelt og åbent miljø som gennem sine tilbud kan give brugerne nye og bedre ideer til hvordan man kommer i gang på arbejdsmarkedet. Jobhjørnet er målrettet beboerne i bibliotekets nærområde. Den primære målgruppe er dog arbejdsløse med anden etnisk baggrund. Jobhjørnets force er at det er uafhængigt af det gængse sagsbehandlermiljø. Man kan dumpe ind – uformelt og anonymt og få en menneskelig rådgivning.

Jobhjørnet er fysisk placeret for sig selv på Gellerup Bibliotek – væk fra bibliotekets øvrige computeraktiviteter, men sammen med computere udelukkende forbeholdt ForbrugerINFO og FINFO/Kvinde.Finfo. Brugerne kan arbejde i fred og rimeligt uforstyrret. Jobhjørnet er alligevel meget synligt for såvel brugere af udlånslokalet som for brugere der er på vej ind i biblioteket.

Jobhjørnet består af tre computere med tilhørende printere, samt en telefon der tilsluttes når brugerne skal i kontakt med en arbejdsgiver. I forbindelse med 'Jobhjørnet' er der opslagstavler hvor der dagligt ophænges printede jobtilbud fra Arbejdsformidlingens database samt enkelte gange fra andre baser og opslag om ledige stillinger i Århus Kommune.

Man kan få hjælp til skrivning af ansøgninger. Hvad enten det drejer sig om opstilling og korrekturlæsning af ansøgninger, skriftlig eller telefonisk kontakt til arbejdsgivere for yderligere information om en stilling, hjælp til at søge efter jobs på enten Arbejdsformidlingens eller andres jobbaser. Hjælpen kan også dreje sig om udarbejdelse af CV eller at indlæggesit CV på Arbejdsformidlingens website. Desuden kan man få hjælp til at lægge grundregistrering ind på Arbejdsformidlingens hjemmeside.

Jobhjørnet har åbent mellem kl. 13 og 15 ugens første fire dage og er bemandet med en bibliotekar. Der er i dag ca. 20 daglige brugere.

Andre tilbud fra Jobhjørnet
Kommunens Beskæftigelsesafdeling har holdt jobsøgningskurser i Jobhjørnet, og der er afholdt internetintroduktioner i forskellige jobbaser samt en foredragsrække med forskellige jobrelaterede emner. Der har også været to mindre jobmesser. Jobmesserne skal være en årligt tilbagevendende begivenhed. Hovedparten af de deltagende firmaer har mange ufaglærte medarbejdere, og de øvrige er arbejdspladser/firmaer der er kendte for at have mange to-kulturelle ansatte, samt for at gøre en særlig indsats inden for mangfoldighedsledelse.

Starten på Gellerups Jobhjørne

Det hele startede som et udviklings- og samarbejdsprojekt mellem Arbejdsformidlingen, Beskæftigelsesafdelingen Århus Kommune, Socialcenter Vest samt Gellerup Bibliotek. Til at styre projektet

var der nedsat en styregruppe med repræsentanter fra hver samarbejdspartner. Jobhjørnet åbnede 1. juni 2002 og havde indtil 1. april 2004 status som projekt, herefter er Jobhjørnet en permanent afdeling af Gellerup Bibliotek.

Start en lektiecafé

Vil du blive bedre i dansk, engelsk, matematik eller i et andet fag? Kunne du tænke dig at lave dine hjemmeopgaver et sted hvor der er fred og ro, et sted med nogle voksne som du altid kan spørge hvis du har brug for noget hjælp? Eller bare tale med en som kan give dig gode idéer til at skrive en bedre stil?

Det er et tilbud som unge kan få på en række biblioteker. Lektiecaféerne drives af frivillige der ønsker at hjælpe de tosprogede børn og unge i Danmark.

Bibliotekerne har fået hjælp fra Integrationsministeriets kampagne 'Brug for alle unge' til at skabe kontakten til de frivilliges landsorganisationer. Landsorganisationerne kan stå for organisering og implementering af lektiecaféen, hvis blot biblioteket lægger lokaler til. Der vil altid være minimum to lektiehjælpere som hverken er ansat af skolen eller biblioteket. De får ikke penge for deres indsats.

Det er en meget god idé at placere en lektiehjælp på biblioteket hvor mange unge kommer i forvejen, og hvor skolens autoritet og omdømme ikke er nærværende. Biblioteket er ydermere det sted hvor eleverne skal hente mere information til deres opgaver.

'Brug for alle unge' kan hjælpe med opstartsfasen, igangsættelse og implemente-

ring af aktiviteten. Hjælpen gives i form af:

- organisering og igangsættelse af aktiviteten
- hvervning af frivillige
- kursus til frivillige
- mulighed for finansiering af udgifterne til aktiviteten
- vejledning i mulighederne for økonomisk støtte, samt nem adgang til udarbejdelse af ansøgninger.

Kontakt konsulent Nader Arian på tlf.: 33 92 36 40 eller e-post: ndr@inm.dk for at få mere information eller læs om tilbuddet på www.brugforalleunge.dk.

Formålet er at hjælpe eleverne med deres lektier samt at skabe nogle hyggelige og trygge rammer for dette arbejde. Det er vigtigt at lektiecaféen er et rart sted at komme for både elever og de frivillige lektiehjælpere. Lektiecaféer er åbne for alle elever.

Lektieordningerne skal indeholde støtte til eleverne i bredere, almen forstand - eksempelvis kendskab til det danske samfund og værdier gennem udflugter, museumsbesøg, foredragsaftener, fritidsaktiviteter o.l., ligesom lektieordningerne kan bruges som væresteder.

Ordningen ligger således lige for som en meget overkommelig måde for biblioteket at starte på et egentlig læringscenter.

Forklaring på nogle af begreberne

Empowerment

At give borgerne medindflydelse på de relationer de indgår i og sætte fokus på interaktionen mellem mennesker generelt

At opnå magten over eget liv

At udvikle kompetencer til at kunne indgå i en grupperelation og kunne skabe og støtte sociale netværk

At sige sin mening og tale andres sag på samfundsniveau i forventning om respekt og indflydelse.

New Audience Development

At inddrage nye publikumsgrupper f.eks. med anden etnisk, religiøs og kulturel baggrund (netværk, partnerskaber, ambassadører)

At brobygge til brugergruppen ved at interessere sig for gruppens behov og involvere denne (kendskab til målgruppen, indretning og service)

At sikre at brugergruppen får bedre forståelse for og kendskab til institutionens formål og rolle i samfundet (formidling, marketing og PR).

ABM samarbejde

Forkortelse for samarbejde mellem arkiver, biblioteker og museer.

Streetwalking

Konceptet indebærer at informationskompetencen flyttes til de steder hvor der er et umiddelbart behov. Biblioteket udstationeres på bestemte tidspunkter i andre dele af forvaltningen eller hos offentlige organisationer. Her bidrager bibliotekaren til at disse organisationer får løst deres opgaver på en ny og mere fordelagtig måde. Bibliotekaren har fortsat sin base i biblioteket.

Litteratur

- Berger, Ågot
Mangfoldighedens biblioteker: flersproglig biblioteksbetjening i Danmark.
Bibliotekarforbundet, 2001
- Frirum til integration: en undersøgelse af de etniske minoriteters brug af bibliotekerne*
Udarbejdet i samarbejde mellem Statsbiblioteket, Odense Centralbibliotek og Århus Kommunes Biblioteker
Århus Kommunes Biblioteker, 2001
- Det globale i det lokale – integration og biblioteker*
Biblioteksstyrelsen og Statsbiblioteket, 2005
- Ingemann Larsen, Jens, van Vlimmeren, Ton og Deborah L, Jacobs.
Cultural Diversity – How public libraries can serve the diversity in the community
Bertelsmann Stiftung, 2004
- Integration med kvinder og piger i fokus.*
Biblioteksstyrelsen, 2005
(Råd og vink fra Biblioteksstyrelsen: 12)
- Integration med sprogstimulering i fokus*
Biblioteksstyrelsen, 2005
(Råd og vink fra Biblioteksstyrelsen: 13)
- Kontakt og Tone – Fortællinger om kultur-møder*
IBIS, 2002
- Nøhr Larsen, Marianne.
De små oprør: tanker og metoder i arbejdet med minoritetspiger
Århus Universitetsforlag, 2004
- Det urolige bibliotek*
Biblioteksstyrelsen, 2005
(Råd og vink fra Biblioteksstyrelsen: 10)

Gode links

www.bs.dk

Finfo.dk

Forbindelser.dk

Indvandrerbiblioteket.dk

Kvindefinfo.dk

Medborger-i-danmark.dk

Na&t: avis-og tidsskriftbase

Portentildanmark.nu

Bazart.dk

